ד: חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

מכדי בתיב ובגד כלאים וגו'. ההוא קרא דגדילים לא מצית למימר דלמיתורי ולמימר מכדי כתיב פרשת ציצית למאי הילכתא כתביה דכולה איצטריך כדרשינן לקמן (דף ה:) גדילים מרבעה ודרשינן נמי על ד' כנפות ולא על ג' וה' כסותך ולא של מחרים אשר תכסה בה [6] פרט לכסות סומא ולמעט שאין מכסה רובו:

אבל לבישה כל תרי מיני אסר רחמנא. ומ"ת אפילו חד מינה ה"א דאסור ובלבד שיהא שוע טווי ונוז וי"ל דשעטנז משמע נמי תערובות: **אם** כן לשתוק קרא מיניה ותיתי שעטנז שעטנז מהעלא'. ומ"ת כפ' במה מדליקין (שבת מ: ושם) קאמר רב פפא אף כל אמר ופשתים דקאמר רבי ישמעאל לאיתויי כלאים וקאמר התם דהא דרב פפא בדומה היא דכלאים אמר ופשתים בהדיא כתב בהו ומאי קושיא והא איצטריך אף כל לאפנויי אמר ופשתים כדקאמר הכא וי"ל דבמסקנא דנפקא לן הפנאה לרבנן משעטנז לר' ישמעאל נמי מיפוק מהתם ותו לא איצטריך אף כל לאפנויי אמר ופשתים דכלאים: **ותנא** דבי ר' ישמעאל וכו'. ומ"ת אלא תנא דבי ר' ישמעאל נמי יוכל לדקדק דבגדים משמע כל בגדים דלטוהו אמר רחמנא עביד להו תכלת אלמא בבגדי פשתן נמי שרי תכלת וכ"ת דה"ל דלאו אטוהו אמר רחמנא דליעבד תכלת השתא נמי נימא דאלמר דוקא אמר רחמנא דליעבד תכלת ולא אפשתים וי"ל דודאי מי לאו תנא דבי רבי ישמעאל ה"מ (ו) דשאר מיני אמר רחמנא דליעבד תכלת ולא אפשתים אבל לתנא דבי רבי ישמעאל דכל בגדים אמר ופשתים משמע דאתרוייהו קאי דאפי' נימא בעלמא דבגד הוי אי אמר אי פשתים הכא בגדיהם כתב דמשמע תרי: **ואמר** רחמנא עביד להו תכלת. ומ"ת והיכי משמע מהכא דשרי כלאים בציצית נימא דעביד להו תכלת בלא שוע טווי ונוז וי"ל דמוטי ציצית בעינן שיהא שוע טווי ונוז דדרים בספרי פתיל תכלת טווי ושזור וה"ה שוע דבעינן ויליף התם לבן מתכלת ופתם בגדים שלהן היו נמי שוע טווי וגם נוזן פירוש שזורים כמו שפי' ר"ת לקמן (ד' ה: ד"ה עד) נוז שזורי היינו שזורים בסוף הציצית מקום הנחת ציצית כדאמרינן ברים המוצא תפילין (פירובין לו:) ולמאן דאמרת דשיפתא דגלימא עייפינהו אבל קשיא דאכתי נימא דאמר רחמנא לעביד להו תכלת בלא קשירה דלא הוי כלאים דמוקף תכיפה אחת אין מיבור ובמנחות (דף לט.) דקדק דקשר עליון דאורייתא מדשרי רחמנא כלאים בציצית ושמעתי בשם ר"י קלגו' דע"כ אמר רחמנא ליעביד להו תכלת בענין דהוי כלאים דאי דוקא בלא ג"כ ליתוק קרא מיחדו ומדאמר רחמנא עביד להו תכלת ידעי דתוקף תכיפה אחת אינו מיבור אלא ודאי בענין דהוי כלאים אמר רחמנא ליעביד תכלת ולא שמעינן להו מהכא מידי אי תוקף תכיפה אחת מיבור אי לא להכי איצטריך יחדו א): **ותכלת** עמרא הוא. לא היה צריך לכך דבין הוא כיתנא ובין הוא עמרא יכול לדקדק דכלאים בציצית שרי דאמר רחמנא לבגדיהם דהוו אמר ופשתים ליעביד תכלת שהוא או כיתנא או עמרא שאין בבגדי כהונה אלא אמת אומר: **מדשש** ביתנא תבלת עמרא. ולכאר למימר דתכלת נמי כיתנא אלא לגבו הוא תכלת ואתרגמן ותולעת שני עמרא דסברא הוא דכל הכעוסים מין אחד הוא מדלא חילק בהן אלא בגבו: **סלקא** דעתך אמינא בדרבא. לאו דוקא דרבא אייתי בתר דכתיב אמר ופשתים והשתא אייתי אי לא כתב אמר ופשתים אלא כלומר כדיוקא דרבא וה"ק קרא ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם דלבגדיהם שהם אמר ופשתים עביד ציצית אבל תכלת דבתר הכי לא קאי אבגדים אלא אהכנף מין כנף והמקשה דפריך והא תנא דבי ר' ישמעאל ליית ליה דרבא וסבור דכרבא ממש קאמר היה יכול להקשות והא רבא לבתר דכתיב אמר ופשתים קאמר: **והא** תנא דבי ר' ישמעאל ליית ליה דרבא. דליכא למימר דמהכנף מרבה שאר בגדים כדאשכחן בפ' במה מדליקין (שבת כז. ושם) דמרבה שאר בגדים גבי שרלים מאו בגד "דהכנף לאו ריבוי הוא: **ואפילו** צמר לפשתים ופשתים לצמר. משמע הכא דתנא דבי ר' ישמעאל נמי ליה דרבא דבפ' במה מדליקין (ג"ז שם) קאמר הש"ס הדר ביה רבא מהכיא וסבר דאף כל לאיתויי שרלים וסבר שביר כתנא דבי ר' ישמעאל וא"ל דקוגיא דהכא כר"ג כר יאמר דהתם דקאי אף כל לאיתויי ציצית מ"כ הוי דלא כרבא: **דאפילו** צמר לפשתן ופשתן לצמר בו'. נראה דאפילו שני חוטין לבן של צמר שרי בפשתים כדאמר במנחות אף על גב דאפשר במינו דקאמר התם מגו דתכלת פטורה לבן נמי פטור ולכן

ש"מ לאפנויי וגבי ציצית נמי איבעית אימא משום דמוכח ואיבעית אימא דמופנה איבעית אימא משום דמוכח דא"כ לכתביה רחמנא גבי פרשת ציצית למאי הלכתא כתביה הכא ואיבעית אימא משום דמופנה מכדי כתב [1] ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך [2] לא תלבש שעטנז ל"ל ש"מ לאפנויי הני מצרך צריכי דאי כתב רחמנא לא יעלה עליך הוה אמינא כל דרך העלאה אסר רחמנא ואפילו מוכרי כסות כתב רחמנא לא תלבש שעטנז [א] דומיא דלבישה דאית ביה הנאה ואי כתב רחמנא לא תלבש ה"א דוקא לבישה דנפיש הנייתה אבל העלאה לא [3] כתב רחמנא לא יעלה עליך א"כ לכתוב רחמנא לא תלבש שעטנז צמר ופשתים למה לי מכדי כתב ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך [6] ותנא דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בתורה סתם בגדים ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים [2] אף כל צמר ופשתים צמר ופשתים דכתב רחמנא ל"ל ש"מ לאפנויי ואכתי איצטריך סד"א העלאה היא דלא נפיש הנאתה אבל לבישה דנפיש הנייתה כל תרי מיני אסר רחמנא [ד] כתב רחמנא צמר ופשתים א"כ לשתוק קרא מיניה ותיתי שעטנז שעטנז מהעלאה ותנא דבי ר' ישמעאל טעמא דכתב רחמנא צמר ופשתים הא לאו הכי כלאים בציצית ה"א דאסר רחמנא והכתיב [3] ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ותנא דבי רבי ישמעאל כל בגדים צמר ופשתים הם ואמר רחמנא עביד ליה תכלת ותכלת עמרא הוא וממאי דתכלת עמרא הוא מדשש כיתנא תכלת עמרא הוא איצטריך סד"א כדרבא [ו] דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים הא כיצד [ה] צמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן [ז] שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין והא תנא דבי רבי ישמעאל ליה דרבא איצטריך סד"א כי דיוקא דרבא הכנף מין כנף וה"ק רחמנא עביד ליה צמר לצמר ופשתים לפשתים וכי עבידת צמר לצמר צבעיה אבל צמר לפשתים ופשתים לצמר לא כתב רחמנא צמר ופשתים דאפילו צמר לפשתים ופשתים לצמר

תינח

לאפנויי. לאנוסתו של אביו דיליף מסמוכים דלעיל: **לא תלבש שעטנז למה לי שמע מינה לאפנויי.** ולמדרש סמוכים: **ואפי' מוכרי כסות.** שאין מתכוונים להנאת חימום: **למר ופשתים למה לי.** מי לאפנוייני דכלאים למר ופשתים הוא דקאסר לא צריך דמכדי בכלאים כתיב בגד ותנא דבי ר' ישמעאל כו': **באחד מהם.** גבי נגעים בבגד אמר לו בבגד פשתים (ויקרא יג): **ואכתי איצטריך.** למכתב למר ופשתים הכא גבי לבישה ואע"ג דכתיב בגד בהעלאה דמשמע למר ופשתים דס"ד כו': **וסגא דבי רבי ישמעאל.** דילפינן אלגיה כלאים בציצית מדאייתר למר ופשתים למיסמכיה לגדילים תעשה לך [ו]: **טעמא דכתב רחמנא כו' כל בגדיהם למר ופשתים הם.** והאי בגדיהם לציצית משמע בין של למר בין של פשתים ואמר רחמנא עביד תכלת עמרא. מדשש כיתנא דבמי (שבת לט) מכנסי בד שם מזער וכד הייני פשתים כדמפרש בגמ' לו כ"ג במסכת יומא (דף עא:) בד דבר העולה בד בבד תכלת עמרא וכן שאר לבעיס האמורים בבגדי כהונה אתרגמן ותולעת שני (ז) שאין בגדי כהונה אלא מצמר ופשתים דכתיב בספר יחזקאל (מד) ביום"כ בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם למר ס"מ שבעודות המיצוות יש בהם למר עם פשתן ולא מין אחר ומדמפרש קרא שם באחד מן המינין שמע מינה שאר המינין למר היו: **סד"א כדרבא.** אי לא כתב רחמנא למר ופשתים הוה דרשי' הכנף מין כנף כרבא למימר דלבגד פשתים עשה פשתן ולמר עשה למר ולבעיה תכלת אבל כלאים לא קמ"ל דרשא דסמוכין דאפילו כלאים והכי הוי מסקנא דמילתא אלא דקא מפרש ואזיל מילתי' דרבא: **כיצד הכנף.** עשה ציצית ממין הכנף ואם טלית של מצי עשה ציצית של מצי וכתיב למר ופשתים גדילים תעשה לך דמשמע עשה ציצית מלמר ופשתים: **והא סגא דבי ר' ישמעאל ליית ליה דרבא.** דדרים הכנף מין כנף דהא לתנא דבי רבי ישמעאל טלית של שאר מינין אינה מייבת בציצית דהא בגד כתיב ותנא דבי רבי ישמעאל קאמר כל בגד למר ופשתים: **איצטריך.** למר ופשתים אע"ג דלא דרים תנא דבי ר' ישמעאל מין כנף לשאר מינין: **סד"א.** לגבי טלית של למר ופשתים דרים כי דיוקא דרבא דדרים ציצית מין כנף: **והכי אמר רחמנא כו'.** קמ"ל דרשא דסמוכין למישרי כלאים בציצית:

תינח

ו) שבת דף כ: מנחות ד' לט:, ב) שבת דף כז: מיר דף נח. מנחות ד' לט:, ג) (דברים כב), ד) (שמות כח), ה) (ל"ל לרבות וע"ל במנחות מג.).

תורה אור השלם

1. אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: ויקרא יט יט
2. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: דברים כב יא
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: במדבר טו לח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והא תנא דבי ר"י בו' דהכנף לאי דיבריא הוא. עיין יומא דף עא ע"ב תד"ה ואימא עמרא:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ותנא וכו' ה"א דאשאר מיני' אמר רחמנא:

מוסף רש"י

הואיל ונאמרו בתורה סתם בגדים. כגון כסותם שלים וטומאת מת, דכתיב בטומאת שרצים אם בגד או עור, וכמה וכל בגד וכל כלי עור, יכן בשכבת זרע ויכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וגו' ופליגת על כנפי בגדיהם (שבת כז.). ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשתים. בטומאת נגעים כלל תחלה ואח"כ פרט, והבגד כי יהיה בו נגע צרעת כלל, בבגד אמר כי פרט, אף כל בגדים הסמוכים ילפינן כמה מלינו דהוא בגין אב דאינו אלא אמר ופשתים (שם). בתיב הבגד. דהאי כנף קרא יתיר'ה הוא, דהא כתיב על כנפי בגדיהם, יהוה ליה למכתב ונתנו על הציצית פתיל תכלת (שבת כז.). מין בגף. מין הטלית יהא הציצית, דהכי משמע ציצית של כנף תהא, ואם של מצי הוא, ציצית של מצי פיטור הא (שם). וכתיב צמר ופשתים. גדילים תעשה לך, דמשמע נמי מהן תעשה (שם).

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי' פ"י מהל' כלאים הל' יב טור ש"ע סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סי' שם סעי' ח ו:
ב ג מיי' פ"ג מהל' ציצית הלכה ב:
ג ד מיי' פ"י מהל' כלאים ה"ח סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סי' רלח סעי' ח:
ד ה מיי' פ"ג מהל' ציצית הלכה ה סמג עשין כו טוש"ע א"ח סימן ט סעי' ב:
טו ו מיי' שם (וס"י מהל' כלאים) סמג עשין כו טוש"ע שם סעיף ג:

תוספות ישנים

ואפילו מוכרי כסות כו'. פירש הקונטרס שאין מתכוונים וכ"נ ר"ר יהודה קרימיגן ואיהו קאמר דכר שאין מתכוין אסור כל כן צריך לומר ואפילו מוכרי כסות בלא שום הנאה יש בלא גרים ליה: ואי כתב רחמנא לא תלבש. לכך צריכותא דלא יעלה אין המקפה צריך כלל דהא להפנאה דאמרי' לעיל הייני קרא דלא תלבש דמיניה דרשי' מתוכן אבל מקרא דלא יעלה לא אירי מידי דהא לית ליה מיניה מתוכן דלא אלא משום שפי' לריכותא דלא תלבש מפרש ואתיל למאי אצטריך לא יעלה: ודרשש כיתנא תכלת עמרא. פי' דכתיב ומכנסי בד שם מזער אחיהו דבר העולה בד בבד הוי לומר זה כיתנא: תבלת עמרא (ו) וי"ל שמא הוא מין אחר דפתי' לא יעלה על הכהנים לומר בבאים אל האהל הפנימי. משמע אבל בחוץ מותרים ועלה אבל עליהם לומר ומשמע דליכא מי מינים (אחרים) רק אותם המפרש אותו הפסוק לומר ופשתים דכתיב פתלי פשתים יצבטו ולא יעלה עליהם כי ועוד י"ל דכתיב בבגדי כהונה בגדי אהרן ובגדי בניו וא"כ לא אית בהו רק לומר ופשתים דבגדים הסמוכי' בתורה (סתם) לומר ופשתים הם. וא"ת דלמא תכלת הוא ופשתים לבוש. וי"ל דא"כ הול"ל שם לבן (ולמה) (ושם) לבוש. (והא דכתיב אתרגמן ותולעת שני ל"ל כ) דלמר ופשתים ועל שם הלבעים יקראו): **א)** אבל מ"מ קשה דוכל לומר דשמא יעקרן יחדו לשוש טווי ונוז אבל יש לומר כי המדקדק התם בפירוש רש"י ניחא הכא דה"ק התם ש"מ קשר העליון דאורייתא הלל"מ וה"ק דלא דאורייתא אתאי אצטריך מה מצוות ובריותות לומרי קדון בציצית אבל מן הסמוכין לא היה קשה כ) ליה לאוקמא לברכה והשתא ניחא שפיר הא דקאמר הכא עביד להו תכלת וא"כ כלאים בציצית מיתר דקשר העליון דאורייתא ואין צריך למדרש סמוכין כי הלל"מ הוא: צמר לפשתים ופשתים לצמר. וא"ת מנא לן הא דפשתים פטרה לצמר התיתם לומר לפשתים דכתיב ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת ותכלת עמרא הוא וכבר הוא שאם יש לו בגד מפשתים שילבשנו וישנו בו תכלת כדקאמר קרא ושייני לומר לפשתים אבל פשתים לצמר מנין הלא יכול לעשות תכלת דהייני לומר לצמר. וי"ל כדקאמרינן במנחות דלבן פטר לבן נמי פטר אע"ג דבקרא כתוב תכלת כמו כן נימא מגו דלמר פטר לפשתים ואע"ג דהוי כלאים כמו כן פטר פשתים לצמר:

ז) נראה דל"ל אין להקשות דשמא הוא מין אחר די"ל דכתיב כו'. ח) נראה דל"ל דלמר ופשתים הם ושל שם הלבעים יקראו קר. ט) ל"ל לא הוי דשם לאוקמא לברכה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com